

odločno, da je iz gornjega razloga proti nadaljni obstrukciji, ki ne pomaga narodu čisto nič, ker se ta izrablja edino le v strankarske namene.

Izmed vseh stanov trpi zaradi obstrukcije zraven kmetiškega najbolj učiteljski stan. Regulacijska dela pri rekah in potokih na Sp. Štajerskem so se izdatno omejila, tuintam popolnoma ustavila. Ravno tako so izostale razne podpore in prispevki, ki — četudi so bili v resnici pišli — so popolnoma izostali. Ali pa nam garantirajo klerikalni poslanci, da bo dežela iz bojzani pred slov. obstrukcijo vbodoče naše slovenske zahteve in potrebe izdatneje subvencionirala?

Od pustnega torca, ko je bil deželni zbor odgojen, pa do današnjega dne smo vsak dan jasneje videli, da je bila slovenska obstrukcija započeta popolnoma brez načela v bodočnost. Veliko vprašanje je tudi, če je tudi obstrukcija prava pot, potem katere hočejo prisiliti nemško večino, da nas pri deželnem gospodarstvu poštevajo odsej bolj, nego se je to godilo dosedaj.

Po odgojenju deželnega zbora je tuptam — kakor snežinka med dežjem — padla tudi pretehtna beseda „avtonomija“ Sp. Štajerja. Torej za vse deželne in državne urade in oblastnije slovenske oddelke. O, zakaj pa ne! Tudi mi slovenski štajerski učitelji smo za to, a šele tistikrat, ko bo imel slovenski Štajer pretežno večino narodno-naprednih poslancev, prej pa ne! Le pomislimo: samouprava slov. Štajerja pod — recimo Korošec-Benkovičevim pašalizmom; gorje naprednemu učitelstvu! Poglejmo samo v kranjsko deželo, kjer vidimo pravo pravcato preseljevanje naprednega učiteljstva; tako bi se nam godilo. Torej, le ostanimo za zdaj še pri Gradu; boljše nam je tako!

Kakor se je občeslovensko mnenje na Štajerskem obrnilo proti obstrukciji, ravno tako se je i učiteljsko, zakaj vsako nadaljnjo odobravanje in pritrjevanje obstrukciji bi se reklo podpirati enostranske koristi, za učiteljstvo pa razentega še pljuvati v lastno skledo!

Očividno je, da obstrukcija na načini, kako se jo izrablja, ne donaja sadu, kakor smo ga pričakovali.

Kako hočejo varovati in čuvati naše slovenske narodne pravice vobče in koristi šole in učiteljstva posebe na drug način kakor potom obstrukcije — to seveda prepustimo diplomatom, kakor so po vrsti: Terglav, Meško, Rožkar itd.

Resume: Slovensko štajersko učiteljstvo hoče, da štajerski deželni zbor zopet deluje! — c.

Za slovensko šolo v Kopru.

V Kopru — tem italijanskem gnezdu — je veliko številno slovenskih otrok, ki po samopašnem gospodstvu irredentičnega deželnega odbora istrskega in zaradi malomarnosti avstrijske vlade nasproti Slovencem in istrskim Hrvatom še danes nimajo slovenske šole, kjer bi se poučevali v svoji materiščini.

Vsi ti številni otročki so primorani zahajati v ultraitalijanske šole, kjer jih previdno zastrupljajo v ultraitalijanskem duhu in jim vcepiljajo v njih duše in srca sovraštvo do lastne krvi, do svojih staršev in naroda svojega.

Kaj postane iz takih otrok, take mladine slovenskih staršev, nam žalostno priča veliko število renegatov, ki ob vsaki priliki nastopajo z veliko hušjo strupenostjo proti lastnemu narodu, kakor to delajo proti nam pravi tuje-rodeci. Poturica je hušji od Turka!

Temu žalostnemu dejstvu vsaj deloma odpomoči in ob tej priliki spomin svojega blagega — tragične smrti zaradi železniške katastrofe v Miljah umrlega — prijatelja in rodoljuba sodnika Josipa Simčiča primerno počastiti, so koprski slovenski rodoljubi razposlali med svoje rojake naslednji rodoljubni poziv:

Slovinci, rodoljubi!

Da počastimo spomin svojega blagega prijatelja in rodoljuba, sodnika Josipa Simčiča, ki je z nami živel in čutil, nameravamo nabrati znesek v podporo slovenske šole v Kopru, ki bo naložen v trajen spomin blagopokojnika, na njegovo ime v tukajšnji posojilnici.

Obračamo se tudi do Vašega blagorodja, da blagovolite prispevati s kakršnikoli zneskom v ta blagodelni namen.

Z rodoljubnim pozdravom in z odličnim spoštovanjem.

Začasni odbor za ustanovitev slovenske šole v Kopru:

Dr. Černe l. r. Dominco l. r.

Temu pozivu se pridružujemo tudi mi z željo, da se vsako, komur le mogoče, odzove prošnji koprskih rodoljubov, ker bo s tem najlepše počeščen spomin blagega pokojnika Simčiča, a obenem pomagano koprski slovenski deci, da se bo izobraževala v svojem maternem jeziku in se tako obvarovala pred izginom v morju tujinstva.

Prispevke bi bilo doposlati na slovensko hranilnico in posojilnico v Kopru ali dr. Černetu, odvetniku v Kopru.

Načrt zakona,

ki se z njim spremeni deželni šolski zakon za Istro z dne 3. novembra 1874, št. 29.

§ 1.

Stroški za snovanje in vzdrževanje ljudskih šol pripadajo deželi.

K temu je prištevat:

- zidanje in vzdrževanje šolskih poslopij;
- nabava šolske opreme;
- nabava šolskih rekvizitov in knjig za ubožne učence kakor tudi knjig za šolarske in učiteljske knjižnice;
- stanovanja, oziroma stanarine za učno osebje;
- telovadnice s potrebnim orodjem;
- šolski vrtovi in kmetijska poizkusna polja z dotičnim potrebnim orodjem;

Predstave niso neodvisne od splošnih predmetov, ampak one so po predmetih provzročene.

Pred izkustvom nimamo predstave in svet imenujemo čutnim baš zato, ker iz njega po predmetih dobivamo predstave. Ker obstoje prej predmeti, preden se zbude v nas predstave, zaradi tega obstoji tudi objektivno svet in to brez ozira na naše predstave o njem. Predmet zbudi predstavo in predstava nam refleksivno očituje predmet. Da svet objektivno obstoji, o tem sploh ni več dvojbe. Brezdomno je tudi, da naši čuti niso dovršeni, zakaj mnogo sil, ki so v vsemiru, naši čuti niti ne občutijo. Zaradi tega nima človeški rod niti pojma še o vesoljstvu. Poznam Te, dragi Švon, da živiš v neprestanem dvomu o biti in nebity po smrti.

Da je v človeku neka življenska sila, na katero ne vpliva fizična sila, to nam je pred nedavnim časom odkril Baraduc.

Posrečilo se mu je, da je izumil neke vrste iglo, na katero vpliva le izključno življenska sila živih bitij. Ta fluid, ki se javlja s pomočjo te igle, je podvržen le človeški volji ali pa živalskemu instinktu. On torej ne odvisi od fizičnih sil in nima z njimi nič skupnega.

Ne misli pa, da živiš samo Ti v dvomih. Dvomi o biti in nebity se pojavljajo v vsakem človeku.

g) ogrevanje, razsvetljava in snajenje šolskih prostorov in

h) dežela podpiraj šolske izlete s tem, da se nakažejo vsem šolam sorazmerno letni prispevki iz posebnega, samo v to določenega fonda.

Vsota za stroške pod c) in h) se naj poveri šolskim voditeljem, ki imajo proti letni odškodnini po 300 K za razred nadzorovati in oskrbovati vse šolsko poslopje, oziroma vsa šolska poslopja.

§ 2.

Privatni ustanovnik šole jo mora sam vzdrževati.

Ako ne bi zadostovala v slučaju smrti, oziroma v slučaju razširjenja šole ustanova, primanjkljaj poravnava dežela.

§ 3.

Dosedanja šolska poslopja je preurediti tako, da bodo v vsem zadostovala didaktično-pedagoškim in zdravstvenim zahtevam.

§ 4.

Dežela postavi v vsakoletni proračun gotove vsote za okrajne in deželne učiteljske konference.

Prve morajo biti najmanj po ena vsako leto, t. j. deželne se naj vrše vsaj vsako tretje leto.

§ 5.

Komisija za zidanje novih, eventualno preureditev starih šolskih poslopij obstoja iz:

- c. kr. okraj. šol. nadzornika;
- najstarejšega šolskega voditelja dotične občine in domačega učitelja, ki ima pa le posvetovalen glas;
- okrajnega zdravnika;
- enega deželnih odbornikov;
- občinskega načelnika in
- enega zidarskega mojstra.

§ 6., 7. in 8.

Ostanejo neizpremenjeni, t. j. v dosedanjih obliki.

§ 9.

Splošen pouk na ljudskih šolah je brezplačen, zaradi česar se ne sme nalagati nikakih šolskih taks.

§ 10.

Šolske knjige in druge potrebščine oskrbuje ubožnim učencem dežela (§ 1. c). V to svrhu napravi šolski voditelj vsako leto do konca aprila proračun za bodoče šolsko leto, ki ga odpošlje potom c. kr. okr. šol. sveta deželnemu odboru.

§ 11.

Kranjski šolski fondji pripadejo deželnemu šolskemu zakladu.

§ 12.

Glavnice iz ustanov se smejo uporabljati za zidanje novih šolskih poslopij edinole sporazumno z dotičnim občinskim zastopom ter le za kraje, ki so jim voljene.

§ 13. do 17.

Odpadajo.

§ 18.

Ostane nedotaknjen.

Moderni apostol miru in ljubavi, Tolstoj, pravi: „Mnogo sem premišljal o Bogu in o bitnosti svojega žitja. Končno sem se prepustil veri v Boga in v neumrlost svoje duše. Od takrat občutim v sebi neko živo, a vrhutega mirno upanje v bodočnost.“

Sokrat nasprotno je bil prepričan o neumrlosti duše. Na vsak način ni prišlo to prepričanje samo, ampak ga je dosegel po truda-polnem razmišljanju. On pravi: „Po smrti izide duša filozofa in pravičnega človeka čista, nasprotno je duša egoista in zločinca polna slabosti in strasti, zaraditega je nečista in omadeževana z neko vrsto materije. Duša poštenjaka se dvigne v višje sfere uživanja. Preprost zločinec pa sploh nima duše, zakaj ona je tako snovna, da umre in propade s telesom.“

Plato je bil mnenja, da je v človeku neko bitje, ki pronicuje vse človeško telo. Pravi, da to bitje živi samoočebni in najdalje; zove ga samotoid. To Platonovo naziranje se vjema z Lotzejevim in z naziranjem drugih modernih učenjakov. Platonov samotoid je moderno nazvana monada, ki ji pripisujejo sedanji učenjaki samozavestnost. Od kod je prišla in kam gre ta nerazrušljiva monada? Ona ni prišla in tudi ne prohaja, ampak je bila, je in ostane v večni sedanjosti vesoljstva,

§ 19.

Vsako leto napravi deželna šolska oblast proračun za vzdrževanje že obstoječih in za zidanje novih šol; tega predloži deželnemu odboru.

§ 20.

Upravno šolsko leto se vjemaj s šolarnim letom.

* * *

Ko je objavil tov. Urbančič v tem listu svoj samostojni zakonski načrt, je dostavil na koncu tega opazko, ki me je prisilila, da dostavljam tudi jaz to:

Urbančič nam nekako očita, da si ne upamo s svojimi zakonskimi načrti na dan ter da zbog tega nismo še objavili ostalih, že na zborovanju v Klancu sprejetih načrtov zakonov. Ako smo se pa upali pred občini zbor našega z njimi, naj bo boljunski tovariš gotov, da se bomo oglasili tudi v javnosti. Zato izročujem jaz tem potom v imenu koprškega odseka od trojice nas sestavljeni zakonski načrt javnosti; to pa ne zaradi pritiska od raznih strani, temveč iz lastne volje in resnične potrebe, da se ga objavi. Natisnjena sta bila z našim do danes dva zak. načrta; manjka še tretji, t. j. oni kraškega odseka. Ta ima nalogo sestaviti načrt zakona o ustanovljenju šol. Svoje delo mora tudi on objaviti, zakaj kar smo sklenili na zborovanjih, mora biti tudi izvršeno, zato tudi z vašim na dan!

Da pa odlašate, sem gotov, da mislite z mano vred tako: Bolje je s stvarjo tik pred zborovanjem na dan!

J o ž. Bertok ml.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca marca K 88.515'02.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez pošiljkatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Obrambeni odsek „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.“

Da bi zamogla nuditi svojim članom varstva v vseh učiteljstvo in šolo zadevajočih spornih slučajih s sodnimi, kakor drugimi oblasti, ustanovila je „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v svojem okrilju obrambeni odsek.

Naloga tega je, obveščati svoje po časopisu napadene člane, dalje jih v vseh pravnih zadevah, kolikor se tičejo šole, ali njihove službe, s svetom in dejanjem podpirati ter izdelovati pritožbe in odpošiljati na pristojna mesta; dovoljevati tistim, ki so bili oškodovani zaradi izvrševanja državljskih pravic, ali za-

podvržena večnim zakonom izpopolnjevanja. Vsako bitje se zaveda svojega „Jaz“, ki se nam očituje po razumu v neminljivi, hipni sedanjosti.

Ta „Jaz“ je Schopenhaurov „das Ding in sich“. Ta jaz nima razteznosti v prostoru, zato ni prostoren, on je razum, ki poteka iz božanskega, vsevednega razuma in vendar ni njegov del, akoravno ima v volji božanstva svoj izvor in svoj obstanek.

Podvržen je evoluciji vedno se izpopolnjujoče psihe, ki je božanstven dih, ki oživlja vsak posamezen, vsemirski prašek. Smoter psihe je izpopolnjevanje, to je spoznavanje sebe v vsem in vsega v sebi.

Da zamore proučiti sebe v vsem in vse v sebi, mora provaliti brezmejnost, mora vstajati iz pojava v vedno višji pojav, dokler ne pade zadnja senca, ki zatemnuje spoznanje najvišjega bitja, živega pravzroka raz njo.

Zasušteli so po operalem listju jutranji dihi pomladi, in vzdignili so zvončki svoje glavičice, želeč svojim sestricam: „Dobro jutro!“

Tvoj

Afron.

(Dalja.)

stopanju stanovskih zadev, primerno odškodnino iz rezervnega fonda.

Obrambeni odsek sme v slučaju potrebe najeti posebnega pravnega zastopnika.

Kdaj se ne povrnejo stroški:

a) Pri tožbah zaradi razžaljenja časti. Če je bil pa član žaljen kot uradna oseba, ali v zvezi s svojo službo, potem ima pravico do odškodnine.

b) Ako je tožen zaradi telesnega kaznovanja otrok.

Ako se izkaže, da je ovadba neresnična, potem ima dotičnik pravico do odškodnine, če ni upanja, da bi mu jo dala stranka sama.

V vseh tu navedenih slučajih določa obrambeni odsek ali in v koliko se povrnejo stroški.

c) Ako se tožari član brez vednosti obrambnega odseka ali proti volji tega, ali če brez dovoljenja istega odstopi od tožbe in se poravna.

Izguba pravnega varstva:

Neresničen, pretvarjen opis pravnega slučajja, kakortudi prikrižanje važnih okolnosti, odveče obrambeni odsek vsakršne obveznosti.

Ako označi pritožnik svojo ulogo kot zaupno, je častna dolžnost obrambnega odseka isto varovati

Kdor želi pravne pomoči pri obrambnem odseku mora vložiti pismeno prošnjo potom predsednika svojega učit. društva. V izrednih slučajih zadostuje ustnen opis.

Vsi dopisi za obrambni odsek naj se pošiljajo na upravništvo „Učit. Tov.“ v Ljubljani, s pripomnjo: za obrambni odsek.

Jovan P. Jovanović,

učitelj v Kragujevacu, v drugem največjem mestu Srbije, je bil 10. t. m. izvoljen za župana z 889 glasovi. Zmagal je na radikalnem programu proti trem nasprotnim strankam. Jovan Jovanović je naš dober prijatelj, ki se je udeležil že mnogih naših zborovanj in s svojim listom „Prosveto“ seznanil srbsko javnost z delom in naporom, z bojem in z uspehi slovenskega naprednega učiteljstva. Na časti, ki mu jo je naklonilo zavedno srbsko ljudstvo, vrlemu prijatelju in tovarišu od srca čestitamo!

Kultura v Bosni.

V Bosni je bilo 1906. leta 354 ljudskih šol z 801 učitelji; v Srbiji, ki ima le malo več prebivalcev, pa je bilo istega leta 1271 ljudskih šol z 2375 učitelji. Srednje šole so v Bosni 4, na Srbskem jih je 24 in 1 univerza.

Znani fanatik škof Stadler v Sarajevem je pred leti spravil z Dunaja v Sarajevo nunski red, ki se imenuje „Hčere božje ljubezni“. Te „Hčere božje ljubezni“ so ustanovile v Sarajevem višjo dekliško šolo s popolnoma nemškimi značajem. Vsi predmeti se poučujejo v nemščini razen hrvaškega jezika, ki so mu milostno tudi priznale nekaj ur. Srečna Bosna, čakajo te še lepi nemškutarski časi!

Oklic!

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Branimo svoj stan, sebe in svoje družine! Pride dan maščevanja, cenjene tovarišice in dragi tovariši. Vsaka žrtev učiteljstva bo drago plačana. Ne bo se pa učiteljstvo zneslo nad ubogim ljudstvom, ker ljudstvo je zapeljano, ono je nahujskano s pomočjo sirenskih glasov in s pomočjo tiranstva od deželnih vladajočih demagogov. Toda tudi nad temi se ne bo zneslo učiteljstvo, ker maščevanje ni naš namen, ampak ubila jih bodo njih dejanja, njih v nebo kričeča dejanja. Sram jih bo lastnih dejanj, sram jih bo lastnega početja, sram jih bo pred svetom in javnost jih bo sodila...

Dovolj je grozodejstev, dovolj gnusa, dovolj preganjanja in krivičnih imenovanj, dragi tovariši! Očrtali smo vam „Sistem“,* znane so vam razmere in časi, ki so zavladaali za pošteno napredno učiteljstvo. Gnus odseva iz vsega, toda javnost niti ne pojmi vseh grozodejstev, ker se prikrižuje in ostanejo tajna. Podrobni slučajji! Vse, vse mora priti na dan. Če jih ni sram v tako široki meji započeti svoje nemoralne namene, naj jih tudi ne bo sram javne kritike. Vsi podrobni slučajji

* Glej „Učit. Tov.“ št. 13 t. 1.

hujskanja zoper učiteljstvo morajo na dan in bodisi to po časopisih, bodisi s prižnice, bodisi pred šolskimi otroci ali od katerekoli strani, bodisi to na shodih, bodisi to kjerkoli. Vsi podrobni slučajji denuncijantstva proti učiteljstvu morajo na dan. Vsi podrobni slučajji krivičnega preganjanja učiteljstva morajo na dan. Vsi pregreški proti vzgoji od naših demoralizatorjev morajo na dan. Vse, vse mora priti na dan!

Komurkoli je znan tudi najmanjši slučaj, naj ga natančno opiše. Ne podcenjujte slučajev, ne bodite malomarni, ker vsak najmanjši slučaj pripomore k popolnosti stvari. Ne zanašajmo se drug na drugega. Tudi slučajje, ki so se že obravnavali v časopisih, naj se še enkrat natančno opišejo, akoprav je že več časa od tega, kar se je dogodilo. Imena piscev in krajev ostanejo tajna. Vse dopise je pošiljati na naslov: „Upravništvo „Učit. Tovariša“ Ljubljana“ s pripomnjo „za obrambni odsek“.

Branili se bomo sami, ker nas v to poklicani faktorji nečejo braniti!

Obrambni odsek.

Moj odgovor.*)

Napisala Marica Gregoričeva.

(Konec.)

Dom, da mu olajša skrbi, da zasije sreča v soprogovem obrazu, ko se povrne v krožek svoje družinice. Le kjer manjka gospodinjinoga očesa, le kjer pogrešajo otroci svoje mamice, le kjer ne dobi soprog svoje žene, le tamkaj je beda, nevolja, stiska. Naj je njena mesečina tudi znatna, se ji ne izplača ostavljati doma in otrok ter si najemati nadomestovalke, ki zahteva poleg okroglice mezde temeljito hrano in vsestransko opiljeno udobnost. Ne, jaz ne mislim, kakor me sodi neka tovarišica, da mora biti blaginja vir zakonske sreče. Ali nekaj je neobhodno potrebno in koristno. To je sorodnost duha, primerno dušno stališče, podobna izobrazba obeh zakoncev. Pomanjkljivost denarnih sredstev nas bo — ako jo zapazimo prekasno — vznemirjala in nam nevoljila zakonske dni, ali pomanjkljivost dušnega ravnotežja pri lastnem soprogu nam utegne streti življenje. Zato ugovarjam tudi oni kolegini, ki trdi, da se učiteljica ne poroča s človekom, ki je v omiki nizko pod njo, oziroma ga ona nadkriljuje v izobrazbi.

O, joj! In pa še obilica jih je! — Poročje se neke z neotesanim krčmarjem ali ozkosrčnim rokodelcem. In poročje se neke še slabše. Evo najnovejšega primera. Izprehajala sem se včeraj po morskimi obali ob plavžih. In tedaj sem stopala mimo ubogih, trudnih in v vrečaste hlače zavitih težakov, ki so sedevali po premogovih nasipih, prevrnjenih sodih ali nakopičenih gručah rjatega železja. Obedovali so, dočim so njih žene, čepeče kraj njih, čakale, kdaj se izprazni tisti kositerni vrček. Čemu to omenjam? No, le zato, ker je bila ena izmed tistih siromaških žensk — bivša goriška učiteljica! — Vseh teh primerov bi seveda ne navajala; ko bi me ne izzivala neka mojih nasprotnic, češ, take učiteljice ne obstajajo.

Obstajajo, obstajajo in bodo še obstajale in še bolj in tem rajše, ako bi smele učiteljevati tudi po poroki. Sicer je v meni par molekulov socialistiškega ognja ter se tuintam divim Marksovim načelom, toda vendar ne morem prikriti, da sličnih porok s toli različno dušno sestavino ne odobravam.

Tukaj na Tržaškem je nad nami le redek slučaj, da se učiteljica poroči z učiteljem. Če se poroči, kaj pa da je drugo, ko pristna ljubezna. Naši občinski učitelji pa imajo že toliko dobro plačo, da si lahko privoščijo tak luksuz kakor je žena, ne da bi morali apelirati na ženin postranski zaslužek. Drugod je ta slučaj pogostejši z drugega razloga. Poročje pa se morda najčešče iz hrepenenja po družbi. Tovariš in tovarišica služujeta oba na isti šoli ali eden blizu drugega. Pogrešata inteligentne družčine in časih potrebne hrupne zabave, pa si postaneta drug drugemu neobhodno potrebna in edino razvedrilo. Naravno je, da se njuni duši spojita in izjedinita. In bodisi, da zaradi premogočne ljubavi do šole

* Rokopis tega drugega dela odgovora tov. Gregoričeve smo poslali v tiskarno dne 23. marca. Pismo pa je dospelo v tiskarno šele 14. t. m., kar je razvidno iz poštnih pečatov na zavitku. Kod je pisano toliko časa hodilo, to tudi vedo samo bogovi. Poskrbeli bomo, da v bodoče preprečimo take naprilike. Tudi v tem pogledu hočemo red.

Uredn.

ali iz velike požrtvovalnosti do moža, bodisi iz prozaične potrebe — učiteljuje ona dalje. Vse to je docela umevno!

Me tržaške obč. učiteljice pa imamo marsikaj, kar nam odnaša neprijetne misli. Zabave, koncerti, gledališče, knjige, itd. Eno zanimlje to, drugo mika ono. Gotovo pa je, da se trž. učiteljice v enem samem mesecu bolj raztresemo ko druge oddaljenke v enem semestru.

Združeno s tem raztresenjem pa se nehotoma pojavlja stremljenje po tem in onem; z mislijo na zakon pa se marsikatera izmed nas tesno sprijemlje gesla: Ali on... ali nihče! — Z zamaknenjem na svoj ideal nam potekajo leta apatično ali brezskrbno. Tista pa, ki je toli jaka, da se iztrga iz objema je-tične sentimentalnosti in zlatonitih iluzij, si misli: ker ni „on“, naj je vsaj situiran! Seveda mi ta človek, ki mu žrtvujem vso svojo prostost, samostojnost in neodvisnost, ne sme biti ne zoper ne obsovažen niti docela indiferenten, zato ne opažam z družtvi z njim nikake prostitucije, kakršno navaja neka nasprotovalka. V slučaju poroke z dobro situiranim človekom mi torej ni ne potrebno ne človekoljubno, da jemljem zaslužek mlajši čili moči. Ravno tako malo mi pa je treba nadaljnega službovanja, ako prihaja v poštev tista strastna, nesebična, opajajoča in požrtvovalna ljubezna. Saj se spojim z njegovim življenjem, kakor ga zadovoljuje njegove razmere, ne da moram prepuščati svoje dece tujim rokam in tuji oblasti.

S komerkoli se poročim — govorim vedno le o poroki z izobražencem — bi si umela urediti svoje življenje tako, da bi mi življenje potekalo brez težav in križev, čeravno bi ne učiteljevala. Ona, ki tega ne ume, pa ne bo niti s svojo dosluženo mesečnino pretvorila soprogu domačega ognjišča v sijajen kiosk. Srce, razum, in trdna volja! Le to ima pri meni svojo ceno, čeravno mi neznana nasprotovalka podtika klepanje po neljubezni in bogatem zakonu, češ, da računam pred poroko. Seveda! Kej za tolik korak nikakega pomi-sleka? E, dragice, saj nimamo več poetičnih 17 let in nehotoma in nevedoma ne ljubimo le s sreem, ampak tudi z razumom. Vsaj tukaj na Tržaškem nas je mnogo takih, ki si prizadevamo, da se pospemo vedno višje, ne pa navzdol. Financionalno stališče tržaških občinskih, oziroma mestnih učiteljic ni tako neugodno ko drugod. Zato mislim, da one, ki imajo jedva 150 K mesečnine, kakor one, ki imamo nad 200 K, lahko brez očitanja dvakrat preudarimo, s kom se zavežemo za vse življenje.

Ena izmed cenjenih nasprotovalk pa je prav klavirno zajavkala, češ, da se več ne čudi, ako ženska, ki se ne poroči, zaide s pota uravnosti in morale. Gorski tovarišici svetujem, naj prečita že enkrat oni moj stavek, kjer govorim o raztresenosti; razentega pa naj ve, da so vsaj tu na jugu tudi take ženske, ki se umejo premagovati in ugonabljeti v sebi vzkipevajočo kri, pa naj je to premagovanje hudomušna kaprica, korenjaska trma ali neomamljiv značaj. No, ako je zakon potreben kakor moralna opora, naj se pa poroči!

Kdo jo oteguje od zakonskih ceremonij? Glede poroke same na sebi smo si vendar docela složne, tako da se celo takoj lahko druga drugo vabimo k svatbi. Ali učiteljevanje po poroki, to mora biti nam Tržačankam ob spominu na odpravnino, ako korenito vse preresetamo, je popolnem nepotrebno toliko za one, ki šole ne čislajo, kolikor za one, ki jo cenijo nad vse ostalo. Ne morem tudi zamolčati, da so posamezne nasprotnice ne samo marsikaj krijo umele v mojem referatu, marveč mi celo nekaj takega podtaknile, česar sploh niti zabeležila nisem. Ne vem, je li to nehotna napaka, kakršna se dogaja pri učeči se mladini, ki si časih napačno tolmači ta in oni stavek zaradi svojega nepovoljno prostranega dušnega gradiva, ali pa je to namenoma zlobno zasukanje posameznih odlomkov. Naspročno so me neke tako skicirale, da se me drugače ne more neznanec predstavljati, ko trdosrčno in naduto žensko. A to le zato, ker sem se osmelila izraziti svoje naziranje v prilog šoli in v prilog sovrstnicam z neprestano mislijo na dom in družino. Neke tovarišice pa so mi hotele z nasprotovanjem le opravičiti lastno zakonsko razmerje, dočim jim jaz nisem niti izdaleka nameravala zahtevati fanfare morebitnih težav in neslutnih neprilik. Mnoge pa so se mi pokazale le primitivne navivnice. Le tem niti ne zamerim. Itak bodo po nekaj letih zardevale, ako jim dospo

njih dosedanji spisi pred oči; zardevale bodo zaradi napačnih zaključkov in kasnem prepričanju, da so pisale svoje ugovore še ob času, ko niso imele smisla o polemiki.

Ker se v prvem poročilu dotikam slučajja, ko bi slabo razpoložena poročena učiteljica neugodno vplivala na šolo, mi neka nasprotnica očita, češ, saj so tudi neomožene lahko boleha. To je kaj drugega! Jaz sem mislila namreč na one slabosti, ki jih neomožene ne občuti mo, pač pa se glede njih pritožujejo poročene. Mislila sem torej na one slabosti, ki baje tako prevladajo ženski organizem, da se vrši vsaj ob dobi nosečnosti močan preobrat mišljenja in čustvovanja.

Nekje sem pač omenila, da bi marsikdo poročil učiteljico zaradi njene službe, zato, mi neka tovarišica, — domišljajoč si, da izreče kako duhovitost postavlja za ščit vse one, ki so bogate, češ, ali naj dado le-te denar v dobrodelne namene? To je primera! Navzlic temu jo sprejemem za hipoteko svojemu ponosu in odvračam: Kajpada! Bogatinke ne morejo pridušeno, samozavestno in prisežno vzklikniti: Vzel me je iz pristne vdanosti! — One smejo v to le upati. A to njih upanje je lahko zeleno, saj soprog, ki je deležen njih bogastva, bo pač toli oprezen in taktan, da ji ne bo kazal svojstev neljubezni.

Oni, ki mi poudarja, da pozna mati temeljiteje učenčovo dušo, rečem: Kako naj pozna taka mati otroško dušo, ko se vendar bavi z otrokom le služkinja? Temeljiteje bo spoznala razvoj njegovega telesa, nikakor pa njegove duše, dokler ga prepušča tuji volji. Uspehi šole ostanejo torej kvečjemu enaki, nič boljši; učiteljica utegne ostati kvečjemu ista ko pred poroko; njen dom pa, premotrivajoč ga le s površnim pogledom, bo zaslužil vedno svoj Christe eleison!

Končno se mi neka čudi, da zametujem enakopravnost z možkimi. No, za tisto dvo-umljivo svobodo, ki jo utegnemo uživati z uvedenjem zakona, ne opažam nikake enakopravnosti, marveč le sopročno možu. Zato ponavljam k zaključku: Ako sem se in bi se morala še nadalje boriti proti učiteljevanju po poroki, bi se iz lastnega nagiba protivila z vsemi silami, ker sem in ostanem prepričanja, da je skajlen hišni dobrobit, ako prepušča gospodinja, soproga, mati svoj dom tujim rokam.

Oklenjena s svojimi somišljenicami pa bi se kakor trž. občinska učiteljica protivila usiljivemu učiteljevanju po poroki iz tehtnega razloga, ker nam z njim odpade dosedanja znatna odpravnina.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi, kakor je bilo že v zadnji štev. objavljeno, dne 5. majnika t. l. izlet v Št. Jur ob južni železnici, ter praznuje ob tej priliki svojo 40letnico.

Tudi Učiteljsko društvo za laški okraj je že sklenilo, da ta dan korporativno izleti v Št. Jur.

Vabimo k temu izletu in slavnostnemu zborovanju še druga bratska društva, oziroma cenjene tovariše in tovarišice, kakor tudi prijatelje in prijateljice učiteljstva in šole.

Vzpored.

A) Točno ob pol enajstih društveno zborovanje v novi šolski palači z nastopnim dnevnim redom:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik.
3. Društvene zadeve.
4. Štirideset let društvenega življenja. Govori Franc Brinar.

5. Predlogi.
- B) Banket.

Opomba: a) Društveno zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. b) K banketu naj se blagovoli prijaviti vsakdo tovarišu Antonu Sivka, naučiti v Št. Jurju.

c) Udeleženci iz Savinjske doline naj blagovoli vporabiti zjutrajnji vlak. Nazaj se Savinčanje peljemo z vlakom do Celja, od tam pa na skupnem vozu. Kdor se želi peljati na skupnem vozu, naj se vsaj en dan pred izletom prijavi podpisanimu, da ve potrebno oskrbeti.

Torej dne 5. majnika vsi v Št. Jur! To naj bo velik učiteljski praznik!

V imenu Učiteljskega društva za celjski okraj prijazno vabi Franc Brinar, t. č. predsednik.

Šentlenartako učiteljsko društvo zboruje dne 1. majnika t. l. ob pol 11. uri dopoldne pri Sv. Trojici v Slov. goricah s sledočim vzporedom:

1. Zapisnik o zadnjem zborovanju.
2. Dopisi.